

Nazwa przedmiotu:	Metody interpretacji pozostałości osadniczych, w tym źródeł architektonicznych
Course title:	Methods of interpretation of settlement pattern remains, including architectural records
Kod:	05-MIPO-11_WR
Course code:	05-MIPO-11_WR
Rok studiów:	I, studia drugiego stopnia (magisterskie)
Year of study:	I, second cycle studies (M.A. postgraduate)
Semestr:	1, zimowy
Semester:	1, winter
Typ zajęć:	laboratorium
Type of course:	laboratory
Liczba godzin:	15
Number of hours:	15
Punkty ECTS:	1,5
ECTS credits:	1,5
Osoba prowadząca:	prof. Włodzimierz Rączkowski
Name of lecturer:	Prof. Włodzimierz Rączkowski
Poziom kursu:	zaawansowany
Level of course:	advanced
Język wykładowy:	polski
Language of instruction:	Polish
Wymagania wstępne:	brak
Prerequisites:	none
Metody oceny:	kolokwium pisemne
Assessment methods:	written exam
Treści przedmiotu:	Zajęcia podejmują problematykę studiów osadniczych i ich rozumienia w różnych nurtach teoretycznych. Skutkiem rozmaitych podstaw teoretycznych jest rozmaite definiowanie przedmiotu badań. Konsekwencją akceptowanej podstawy teoretycznej jest też specyfika w identyfikacji źródeł informacji i metod analiz osadniczych oraz przyjmowanie rozmaitych modeli opisu, wyjaśniania lub rozumienia. Przykładowymi propozycjami są modele społeczno-ekonomiczne proponowane w obrębie archeologii procesualnej. Dyskutowane są kwestie czynników kształtujących przeszłe systemy osadnicze w perspektywie rozmaitych paradygmatów. Tym samym też w kręgu dyskusji pojawia się zagadnienie relacji pomiędzy człowiekiem i jego kulturą a środowiskiem przyrodniczym. Istotnym współcześnie narzędziem analitycznym jest GIS, różnie traktowany w zależności od perspektywy interpretacyjnej. Postprocesualne podejście w archeologii w sposób istotny zmienia podejście do studiów typu osadniczego, zastępując je koncepcją krajobrazu.
Course contents:	This course focuses on settlement pattern studies and how they are understood in various theoretical concepts. As a result of different theoretical foundations there are different definitions of the subject under study. A further consequence of the accepted

theoretical basis is the specific nature of the identification of information sources and methods of settlement pattern analysis and the acceptance of various descriptive models, explanations or understanding. An example of such proposals are the socio-economic models to be found in processual archaeology. The factors shaping past settlement systems from the perspective of various paradigms are discussed as is the relationship between humans and culture and the natural environment. Currently, GIS is a significant analytical tool, which is treated differently according to the interpretive perspective. The postprocessual approach in archaeology is changing how we approach studies of settlement patterns, replacing them with landscape concepts.

Cele i efekty kształcenia: Celem zajęć jest przekazanie wiedzy na temat rozmaitych sposobów rozumienia studiów osadniczych i ukazanie tego zjawiska w określonym kontekście historycznym (rozwoju archeologii jako nauki). Konsekwencją jest wiedza o powiązaniach różnorodnych metod i źródeł informacji w koherentną całość. Punktem wyjścia jest analiza praktyki studiów osadniczych w obrębie archeologii kulturowo-historycznej oraz identyfikacja źródeł inspiracji dla tej praktyki. Inne metody postępowania badawczego proponuje archeologia procesualna, a archeologia postprocesualna w sposób zasadniczy zmienia perspektywę ujmowania relacji człowiek – środowisko przyrodnicze. Efektem zajęć będzie opanowanie przez studentów krytycznej umiejętności identyfikacji praktyk badawczych w archeologii polskiej i europejskiej w zakresie studiów osadniczych. Student opanuje umiejętność rozpoznania podstaw teoretycznych konkretnych projektów badawczych oraz zdolność do weryfikacji ich spójności metodologicznej. Na tej podstawie studenci opanują też podstawowe umiejętności dotyczące formułowania własnych sądów na temat praktyki studiów osadniczych oraz przygotowania podstawy dla własnych projektów badawczych. Opanowanie wiedzy o źródłach informacji odnoszących się do badań osadniczych pozwoli na samodzielny dobór metod i narzędzi badawczych oraz źródeł informacji niezbędnych przy realizacji własnych projektów. Dotyczy to też podstawowych umiejętności tworzenia zespołu interdyscyplinarnego i integrowania wiedzy pochodzącej z rozmaitych źródeł.

Objectives and learning outcomes: The objective of this course is to further students' knowledge of various methods of understanding settlement pattern studies and to show this phenomenon in a defined historical context (the development of archaeology as a science). As a result students gain knowledge of the relationships between different methods and information sources as a coherent whole. The starting point is the analysis of the practice of settlement pattern studies within cultural-historical archaeology and the identification of what inspires this practice. Other research methods can be found in processual archaeology. Postprocessual archaeology fundamentally changes the perspective on the relationship

between humans and the natural environment. Through the course the students will develop skills to enable the critical identification of research practices in Polish and European archaeology in the field of settlement pattern studies. Students will also be able to recognise the theoretical foundations of particular research projects and verify their methodological coherency. On this basis students will improve fundamental skills regarding the formulation of personal opinions on the subject of settlement study practices and preparation of individual research project foundations.

Knowledge gained about information sources on settlement pattern studies will permit students to independently select methods and research tools as well as the information sources necessary for the realisation of individual projects. This also relates to basic skills applied in creating an interdisciplinary team and integrating information emerging from various sources.

Zalecana literatura:

Bender B. (red.) 1993. *Landscape: Politics and Perspectives*, Oxford.
Clarke D. (red.) 1977. *Spatial Archaeology*, London, New York.
Jankuhn H. 1983. *Wprowadzenie do archeologii osadnictwa*, Warszawa.
Tilley C. 1994. *A Phenomenology of Landscape*, Oxford.
Tuan Y.F. 1987. *Przestrzeń i miejsce*, Warszawa.
Żak J. 1977. O studiach osadniczych, *Archeologia Polski* 22(2): 421-424.

Recommended reading:

Bender B. (ed.) 1993. *Landscape: Politics and Perspectives*, Oxford.
Clarke D. (ed.) 1977. *Spatial Archaeology*, London, New York.
Jankuhn H. 1983. *Wprowadzenie do archeologii osadnictwa*, Warszawa.
Tilley C. 1994. *A Phenomenology of Landscape*, Oxford.
Tuan Y.F. 1987. *Przestrzeń i miejsce*, Warszawa.
Żak J. 1977. O studiach osadniczych, *Archeologia Polski* 22(2): 421-424.